

کارآفرینی اجتماعی، رهیافتی نو در سیاست‌گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد

محبوبه منتظر عطایی^۱، احمد اکبری^{*}، مسلم چرابین^۲، محمد کریمی^۴

تاریخ دریافت: ۹۸/۵/۱۱ صص ۲۴۲-۲۲۳ تاریخ پذیرش: ۹۸/۹/۷

چکیده

امروزه تنوع و تغییرات سریع محیطی و افزایش عدم اطمینان، موجب شده تا اهمیت سرمایه‌هایی نظیر سرمایه انسانی که بتواند به خلق ثروت منجر شود افزایش یابد. کارآفرینی اجتماعی در سازمان‌های امروزی می‌تواند با راهبردهای مالی بهینه، مشکلات اجتماعی مانند بیکاری، بیکاری پنهان، بی‌عدالتی در دسترسی به خدمات و محرومیت‌های اجتماعی را از میان ببرد. پژوهش حاضر با هدف کارآفرینی اجتماعی رهیافتی نو درمؤام فرایند سیاست‌گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد انجام گرفت. روش پژوهش، روش اکتشافی آمیخته (کیفی- کمی) بوده که در بخش کیفی، تحلیل محتوای کیفی و در بخش کمی، پیمایشی لحاظ گردیده است. نمونه آماری در بخش کیفی، ۱۲ نفر از اعضای هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی با روش نمونه‌گیری گلوله برفی و در قسمت کمی، اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد به تعداد ۱۹۰ نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با حجم دانشکده‌ها انتخاب شدند. روش تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه در بخش کیفی، کدگذاری باز، محوری و انتخابی و در بخش کمی آزمون تی تک نمونه انتخاب شده است. یافته‌های پژوهش در بخش کیفی شامل ۴۴ کد باز، ۱۲ مولفه فرعی و ۵ مولفه اصلی به دست آمد و نتایج بخش کمی پژوهش نشان داد که تمامی مولفه‌های کارآفرینی اجتماعی شامل آمایش سرزمین، تربیت نیروی کار، تطابق با نیازهای جامعه، ثروت‌آفرینی و مهارت‌پروری در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد بالاتر از حد متوسط (مطلوب) است

کلید واژه‌ها: سیاست‌گذاری، نظام آموزش، کارآفرینی اجتماعی

۱ دانشجوی دکتری گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران

۲ استادیار گروه علوم تربیتی، واحد بردسکن، دانشگاه آزاد اسلامی، بردسکن، ایران

۳ استادیار گروه مدیریت آموزشی، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران

۴ استادیار گروه مدیریت، واحد نیشابور، دانشگاه آزاد اسلامی، نیشابور، ایران

* نویسنده مسئول akbari180@iaubc.ac.ir

مقدمه

یکی از ارکان مهم در توسعه هر کشوری، نظام آموزش در دانشگاه است. در بسیاری از کشورها، نظام آموزش از جمله مواردی است که برای آن هزینه های بسیار زیادی صورت می پذیرد چرا که در آن نیروهای پرورش می یابند که می توانند آینده یک کشور را تغییر دهند. در این میان به زعم شریف زاده و همکاران (Sharifzadeh & et al, 2018) توسعه در هر کشوری به معنای افزایش ظرفیت های تولیدی، فیزیکی و اجتماعی نیز است. هدف از توسعه می تواند افزایش ثروت و رفاه مردم جامعه و ایجاد اشتغال باشد. روند توسعه در کشورهای پیشرفته بیانگر این است که اقتصاد در آن جامعه تحت تأثیر فعالیت های کارآفرینی است. لازم به ذکر است که در دنیای متغیر و پرتلاطم امروزی سازمان ها از جمله آموزش نیازمند نوآوری و خلاقیت و برای رشد خود نیازمند اندیشه های نو هستند. به زعم آراستی و همکاران (Arasti & et al, 2013) امروزه چندین شاخه کارآفرینی شناسایی شده که یکی از این شاخه ها، کارآفرینی- اجتماعی است. کارآفرینی اجتماعی، یافتن بهترین راه ممکن برای ایجاد و تقویت ارزش اجتماعی می باشد. لازم به ذکر است که در ایران سیاست های نظام آموزشی در دانشگاه ها با وجود آن که تغییرات جزیی داشتند اما استمرار و تکرار برنامه های قبلی هستند. هم چنین، سیاست گذاری در مرحله تقنین به صورت مکتوب ظهور پیدا می کند ولی در مرحله اجرا با مشکل رو به رو می شود. به عنوان مثال در زمینه سیاست گذاری در آموزش دانشگاه ها، می توان به این مساله اشاره کرد که سیاست ها، برای ایجاد راه حل هایی به منظور رفع مشکلات اجتماعی تدوین نمی گردد. به عبارت دیگر از ظرفیت ها و منابع موجود در دانشگاه به منظور ایجاد تغییرات اجتماعی در سطح جامعه استفاده نمی گردد. از طرفی با وجود رشد بی رویه شهرنشینی، مسائل اجتماعی از قبیل تكدی گری، حاشیه نشینی، طلاق و مشکلات شهری به واسطه ی کمبود منابع به وجود می آید. این مسائل اجتماعی، آسیب هایی را برای جامعه به وجود می آورد که وظیفه ی دولت و سیاست گذاران نظام آموزشی در کشور، تربیت نیروی کارآفرین اجتماعی است.

به زعم درینی و نامدار جویمی (Drini & Namdar Joveimi, 2018) توجه به سیاست ها در تدوین و اجرای آموزش، ضرورت مطالعه و پژوهش در حوزه آموزش دانشگاه ها را بیش از پیش نمایان می کند و قابل پایش است تا اقدامات اصلاحی لازم، صورت پذیرد. لذا شناسایی شاخص های سیاست گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی از اهمیت بسیاری برای دست اندرکاران آن در حوزه تقنین و اجرا برخوردار است چرا که موجب می گردد تا از بین رفتن منابع اقتصادی جلوگیری شود و تحقق اهداف سیاست های کلی نظام را نیز تسهیل کند. به زعم نیازآذری و همکاران (Neaz Azeri & et al, 2011) در ایران نهادهای سیاست گذاری در نظام آموزشی به ترتیب عبارتند از: شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی ایران

(علوم، تحقیقات، فناوری)، دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی و شورای عالی آموزش و پرورش. صاحب‌نظران مدیریت بر این باورند که مدیران آموزشی، بایستی دانش آموختگانی که به جامعه تحویل می‌دهند، دارای ویژگی‌های کارآفرینی از جمله نوآوری و خلاقیت در ایجاد مشاغل جدید باشند (Behrangi & Tabatabai, 2010). کارآفرینی با آموزش مستقیم، حاصل نمی‌شود و باید به روش پرورشی کارآفرینان را تربیت کرد (Hejazi & et al, 2015). طباطبایی و همکاران (Tabatabai & et al, 2015) بر این باورند که با گذر از انقلاب صنعتی به انقلاب اطلاعات و بروز جامعه مبتنی بر دانش، عرصه رقابت در بازارهای منطقه‌ای و جهانی با توسعه فناوری شکل گرفته است که می‌توانند با عرضه خدمات نوآورانه به ایجاد خلاقیت و کارآفرینی دست یابد.

در این میان تعاریف فراوانی از کارآفرینی اجتماعی وجود دارد و همه در ترکیب کارآفرینی و ماموریت اجتماعی توافق دارند (Facca-Miess & Nicholas, 2014).

فرایند کارآفرینی اجتماعی شامل تمام فعالیت‌هایی است که با درک فرصت‌ها برای ایجاد ارزش اجتماعی و ایجاد شرکت‌های اجتماعی انجام می‌شود. کارآفرینی اجتماعی به مهارت‌هایی که منابع را برای حل مشکلات اجتماعی ارجاع می‌دهند، اشاره می‌کند (Stephan, 2015). کارآفرینی اجتماعی قصد دارد مشکلات اجتماعی را حل کند (Becker & et al, 2017) هم‌چنین به عنوان مکانیسم حیاتی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار، به ویژه در دستیابی به اهداف زیست‌محیطی و اجتماعی شناخته شده است (Holt & Littlewood, 2018). دو بعد جدید به غیر از نوآوری و کارآیی به کارآفرینی اجتماعی اضافه شده است و آن‌هم رفتارهای خطرپذیری و کارآفرینی متعارف می‌باشد. کارآفرینی اجتماعی، از طریق ریسک‌پذیری اجتماعی، تصمیم‌گیری در شرایط عدم اطمینان را کاهش می‌دهد که به موجب آن کارآفرینان اجتماعی، با توجه به پاسخگویی به نیاز جامعه، به دنبال کاهش ریسک هستند. (Félix González & et al, 2017). سازمان کارآفرینی اجتماعی، سازگاری با قوانین، هنجارها، فرهنگ و مشروعیت اجتماعی را پذیرفته است که به سازمان کمک می‌کند تا با پذیرش عمومی، حمایت سیاسی و بسیج منابع را به دست آورد (Muñoz & et al, 2016). کارآفرینی اجتماعی با مشارکت ذی‌نفعان می‌تواند موفقیت طولانی مدت را به دست آورد (O'Neil & Ucbasaran, 2016). فعالیت‌های کلیدی کارآفرینی اجتماعی در حوزه‌های دولت، سازمان‌های غیردولتی، مشتریان و دانشگاه‌ها می‌تواند صورت پذیرد. سازمان مذکور در فعالیت‌های خود، مسوولیت اجتماعی نیز دارد (Bozhikin & et al, 2019). دولت‌ها با تدوین خط‌مشی‌ها به منظور گسترش روحیه و رفتار کارآفرینانه، آموزش، فضای مناسب برای فعالیت کارآفرینان، از بین بردن موانع، تسهیل دستیابی آنان به بازارهای جهانی، نقش موثری در توسعه کارآفرینی ایفا می‌کنند (Lundström & et al, 2017).

پیشینه پژوهش

آراستی و همکاران (Arasti & et al, 2013) در پژوهشی تحت عنوان بررسی سیاست‌های تنظیمی توسعه کارآفرینی اجتماعی با رویکرد تطبیقی به تدوین سیاست‌های حمایتی تنظیمی توسعه کارآفرینی پرداختند. پژوهش مذکور بر اساس روش تحقیق کیفی و با رویکرد مقایسه‌ی تطبیقی، در ۶ کشور ژاپن، آمریکا، سوئد، بریتانیا، استرالیا و تایوان انجام شده و چارچوبی کلی از ابعاد و شاخص‌های سیاست‌های تنظیمی توسعه کارآفرینی اجتماعی در کشورهای منتخب ارائه شده است. یافته‌های پژوهش مذکور نشان داده است که سیاست‌های تنظیمی در کشورهای مورد مطالعه در چهار زمینه‌ی حمایت‌های مالی، برنامه‌ریزی ملی و منطقه‌ای، اصلاح قوانین و ساختارهای اداری و حمایت‌های مشاوره‌ای تدوین و اجرا شده‌اند. هم‌چنین آراستی و ملکی (Arasti & Maleki, 2012) در پژوهشی تحت عنوان عوامل نهادی رسمی و غیررسمی تأثیرگذار بر اجرای فعالیت‌های کارآفرینانه اجتماعی توسط زنان به بررسی عوامل نهادی رسمی و غیررسمی اثرگذار بر پیدایش کارآفرینی اجتماعی پرداخته و ناکارآمدی دولت را به عنوان عامل نهادی رسمی اثرگذار بر پیدایش کارآفرینی اجتماعی شناسایی کرده‌اند.

هم‌چنین دانایی فرد و همکاران (Danaei Fard & et al, 2013) پژوهشی تحت عنوان ارتقای کارآفرینی در ایران: تحلیلی بر نقش دولت انجام دادند. آنها به این نتیجه رسیدند که نقش‌های اصلی دولت‌ها در ارتقاء کارآفرینی در قالب سه نقش تنظیمی (شامل برنامه‌ریزی ملی کارآفرینی، تأسیس مراکز حمایت‌های مالی، حمایت‌های مشاوره‌ای و تسهیلات و کمک‌های مالی و غیرمالی)، شناختی (شامل آموزش بسترسازی فرهنگی و اطلاع‌رسانی) و هنجاری (اعطای جوایز و برگزاری نمایشگاه) بایستی صورت پذیرد.

شریف زاده و همکاران (Sharifzadeh et al, 2018) در پژوهشی تحت عنوان ارائه مدلی با رویکرد شبکه‌ای به خط‌مشی‌گذاری کارآفرینی که روش پژوهش آن کاربردی، توصیفی و همبستگی و جامعه‌آماری آن کارشناسان و مدیران وزارت تعاون بودند به این نتیجه رسیدند که ۴ بعد ضرورت، ساختاری، رفتاری و زمینه‌ای برای توسعه حوزه خط‌مشی‌گذاری شبکه‌ای در حوزه کارآفرینی وجود دارد. اربانو و همکاران (Urbano & et al. 2010) در پژوهشی تحت عنوان تحلیل کارآفرینی اجتماعی از دیدگاه نهادی، به عواملی چون ارزش‌های اجتماعی جدید، نگرش مسوولیت اجتماعی و کارآفرینانه را به عنوان عوامل نهادی غیررسمی بر ظهور کارآفرینی اجتماعی و سازوکارهای حمایتی را به عنوان عوامل نهادی رسمی اثرگذار بر پیاده‌سازی کارآفرینی اجتماعی اشاره کرده‌اند. هم‌چنین از پژوهش‌های انجام شده می‌توان به پژوهش لاندستروم و همکاران (Lundström & et al. 2017) اشاره نمود که در تحقیقی تحت عنوان اندازه‌گیری هزینه‌ها در سیاست کارآفرینی به این نتیجه رسیدند که دولت‌ها با تدوین راهبردها، خط‌مشی‌ها و

برنامه‌های عملی به منظور گسترش روحیه و رفتار کارآفرینانه، آموزش و مشاوره، ایجاد فضایی مناسب برای فعالیت کارآفرینان در عرصه‌های مختلف اقتصادی-اجتماعی، رفع موانع، ایجاد ارتباط و همکاری بین آنها و تسهیل دستیابی آنان به بازارهای جهانی در فراهم ساختن شرایط و تسهیلات لازم برای شروع فعالیت کارآفرینان نقش موثری در توسعه کارآفرینی ایفا می‌کنند.

فلیکس گونازلزو همکاران (Félix González & et al, 2017) در تحقیقی تحت عنوان کشف و ایجاد فرصت در کارآفرینی اجتماعی: یک مطالعه اکتشافی در مکزیک، با تکیه بر ادبیات مربوط به شناسایی فرصت در بین کارآفرینان تجاری، یک چارچوب مفهومی برای فرآیند شناسایی فرصت در کارآفرینی اجتماعی پیشنهاد کرده‌اند که هم کشف فرصت و هم ایجاد فرصت می‌باشد. نتایج تحقیق آن‌ها در نقش نوآوری بنیادی و جستجوی اطلاعات در فرآیند شناسایی فرصت در نمونه‌ای از کارآفرینان اجتماعی مکزیک نشان داده شده است. هم‌چنین چیریر و همکاران (Cherrier & et al, 2018) در تحقیقی تحت عنوان کارآفرینی اجتماعی: ایجاد ارزش در پیچیدگی‌های اجتماعی، به نظریه‌های پارادوکس در این زمینه اشاره کرده‌اند. روش پژوهش، مطالعه موردی قوم‌نگاری مبتنی بر یک سرمایه‌گذاری اجتماعی در هند می‌باشد که نشان می‌دهد پیچیدگی نهادی و اجتماعی به اشکال متناقض سازمانی آشکار می‌شود. چهار پاسخ استراتژیک به پیچیدگی نهادی و اجتماعی شامل تخصیص، ادغام، تمایز و عملیاتی کردن می‌باشد هم‌چنین به این نتیجه رسیدند که پیچیدگی نهادی می‌تواند در یک فرآیند پویا از ایجاد ارزش اجتماعی، توانمندتر باشد.

با توجه به آنچه اشاره شد با مروری بر رویکرد سیاست‌گذاری در نظام آموزش پیرامون کارآفرینی اجتماعی و حل معضلات اجتماعی در کشور، این پژوهش به دنبال مدلی است که شامل تمامی مولفه‌های کارآفرینی اجتماعی در سیاست‌گذاری نظام آموزش در دانشگاه آزاد اسلامی باشد. لذا سؤال‌های پژوهش به شکل ذیل می‌باشد:

۱) مولفه‌های اصلی و فرعی کارآفرینی اجتماعی در سیاست‌گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی کدامند؟

۲) وضعیت کارآفرینی اجتماعی در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی چگونه است؟

روش پژوهش

روش پژوهش، اکتشافی آمیخته (کیفی- کمی) است. در بخش کیفی با در نظر گرفتن روش تحلیل محتوای کیفی، طرح نظام‌مند تا سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته با اعضای هیات امنای دانشگاه آزاد اسلامی که در فرآیند سیاست‌گذاری نظام آموزش دخیل بوده‌اند و با روش نمونه‌گیری گلوله برفی

انتخاب شده اند، صورت پذیرفته است. این فرایند تا رسیدن به مرحله اشباع نظری و ۱۲ نفر انجام شده است. منظور از اعتبار در پژوهش های کیفی این است که آنچه در یافته ها از سوی پژوهشگر ذکر می گردد، همانی باشد که در نظر و ذهن پاسخگو بوده است و در جهت رسیدن به این امر مواردی، چون تماس طولانی با محیط پژوهش، مشاهده ی مستمر، بررسی از زوایای مختلف، تبادل نظر با همتایان، کفایت مراجع و کنترل از سوی اعضا اشاره می شود (Hariri, 2006). لذا در این پژوهش جهت اخذ تائید اعتبار در مرحله کیفی از درگیری طولانی مدت و مشاهده مداوم و بازبینی توسط مشارکت کنندگان استفاده شده است. هم چنین هر مصاحبه چند بار شنیده شده و بازنگری شده است. بعد از انجام مصاحبه، داده های مصاحبه با مصاحبه شوندگان کنترل گردیده است. هم چنین در بخش کیفی، به منظور اطمینان از داده ها و اخذ پایایی در مدل اکتشافی، از ضریب کاپا یا توافق دو کدگذار استفاده شده است. در این پژوهش (۱۵ درصد) از مصاحبه هایی که محقق کدگذاری نموده است برای ارزیابی در اختیار یکی از خبرگان قرار گرفته و نتایج حاصل از کدگذاری دو محقق نشان داد که ضریب کاپای محاسبه شده توسط نرم افزار اس پی اس اس مقدار ۰,۶۳۲ بوده است که با توجه به این که بیشتر از ۰,۶ است فرض استقلال کدهای استخراجی رد و وابستگی کدهای استخراجی به هم تأیید می گردد به عبارت دیگر داده های پژوهش از اطمینان لازم برخوردار است. ضمناً برای اطمینان از نحوه ی درست دسته بندی کدها، نظر خبرگان نیز اخذ گردیده است. در بخش کمی، هدف کاربردی است. جهت اخذ روایی از، روایی صوری و محتوا توسط اساتید و تحلیل عاملی تاییدی استفاده شده است. جهت پایایی نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ، ضریب پایایی هر مقوله بدست آمده که در جدول ۸ به همراه نتایج آزمون تی برای وضعیت مولفه های کارآفرینی اجتماعی نشان داده شده است. با توجه به این که جامعه آماری در بخش کمی ۴۶۱ نفر می باشد و حجم نمونه با توجه به فرمول کوکران ۱۹۰ نفر است اگر محقق بر مبنای درصد نمونه از هر طبقه به تناسب دست به انتخاب بزند، نمونه گیری تصادفی طبقه ای متناسب با حجم انجام داده است. یعنی در هر دانشکده، تعداد اعضای هیات علمی مورد مطالعه در درصد نمونه ضرب شده است (درصد نمونه در اینجا از تقسیم نمونه بر جامعه (۰,۴۱) به دست آمده است. جدول ۱- حجم نمونه در مرحله کمی پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۱- حجم نمونه در مرحله کمی پژوهش

ردیف	نام دانشکده	تعداد اعضای هیئت علمی	نسبت نمونه
۱	علوم انسانی و مدیریت	۶۷	۲۸
۲	مهندسی	۹۷	۴۰

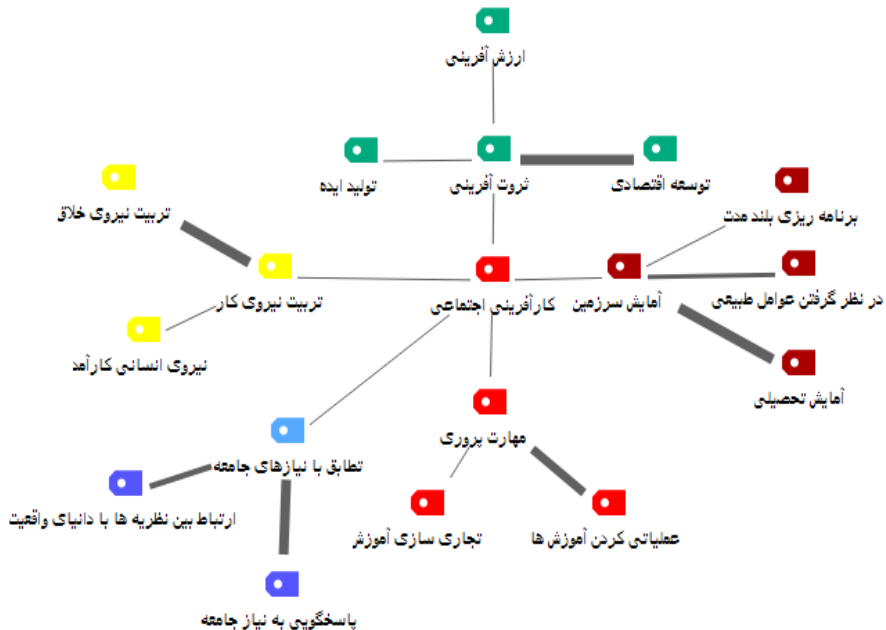
۳	حقوق	۴۱	۱۷
۴	علوم تربیتی و پایه	۸۲	۳۴
۶	هنر و معماری	۳۳	۱۴
۷	کشاورزی	۲۴	۱۰
۸	پزشکی	۱۰۷	۴۴
۹	پیراپزشکی	۱۰	۴
	جمع	۴۶۱	۱۹۰

یافته های پژوهش

نتایج کیفی با رویکرد استقرایی، براساس مصاحبه و کدگذاری باز، محوری و انتخابی می باشد که منظور از کدگذاری محوری در اینجا، رسیدن به مولفه های فرعی و منظور از کدگذاری انتخابی، رسیدن به مولفه های اصلی پژوهش می باشد. نتایج سؤال های پژوهش در جداول مربوطه نشان داده شده است.

(۱) مولفه های اصلی و فرعی کارآفرینی اجتماعی در سیاست گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی کدامند؟

به منظور پاسخگویی به این سؤال، بر اساس کدگذاری انتخابی، مولفه های اصلی کارآفرینی اجتماعی شامل ۵ مولفه اصلی شامل آمایش سرزمین، تربیت نیروی کار، تطابق با نیازهای جامعه، ثروت آفرینی و مهارت پروری و ۱۳ مولفه فرعی شامل برنامه ریزی های بلندمدت، در نظر گرفتن عوامل طبیعی، آمایش تحصیلی، نیروی انسانی کارآمد، تربیت نیروی خلاق، ارتباط بین نظریه ها با دنیای واقعیت، پاسخگویی به نیاز جامعه، تولید ایده، توسعه اقتصادی، ارزش آفرینی، تجاری سازی آموزش و عملیاتی کردن آموزشها و ۸۵ کد باز می باشد که با نرم افزار مکس کیودا در یک شمای کلی به صورت شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱- مدل اکتشافی کیفی کارآفرینی اجتماعی در سیاست گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی

جدول ۲ مولفه های اصلی، فرعی و کدهای باز کارآفرینی اجتماعی در فرآیند سیاست گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی را نشان می دهد.

جدول ۲- مولفه های اصلی، فرعی و کدهای باز کارآفرینی اجتماعی در سیاست گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی

کدهای باز	مولفه فرعی	مولفه اصلی	فراوانی
برنامه ریزی بلند مدت هنگام بحران	برنامه ریزی		۲
پاسخگویی در قبال تغییرات محیطی با برنامه ریزی	های بلندمدت		۲
تاکید بر ارزیابی محیط داخل و خارج سازمان			۲
آینده اندیشی و لزوم داشتن برنامه ریزی در آموزش		آمایش	۱
توجه به ظرفیت واحدهای دانشگاهی		سرزمین	۲
توجه به منابع طبیعی هر شهر برای رشته های دانشگاهی	در نظر گرفتن		۲
توجه ویژه به تنوع اقلیمی و پراکندگی جمعیت	عوامل طبیعی		۱
در نظر گرفتن عوامل طبیعی در سیاست گذاری			۲

ادامه جدول ۲- مولفه‌های اصلی، فرعی و کدهای باز کارآفرینی اجتماعی در سیاست‌گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی

فرآوانی	مولفه اصلی	مولفه فرعی	کدهای باز
۲			ایجاد ساختار منظم و منعطف برای رشته‌های تحصیلی
۲			گسترش فعالیت‌های آموزشی با توجه به صنایع مادر
۳	آمایش سرزمین	آمایش تحصیلی	تغییر رشته‌های دانشگاهی متناسب با نیازهای بازار کار
۱			ایجاد توازن در توزیع رشته‌های تحصیلی در دانشگاه‌ها
۱			لزوم حذف رشته‌های ناکارآمد تکراری و بدون متقاضی
۲			تربیت نیرو در حوزه سالمندی
۱		نیروی انسانی	تلاش جهت ارتقای بی‌کفایتی نیروی انسانی
۲	تربیت	کارآمد	تسری کارآموزی برای اکثر رشته‌های دانشگاهی
۲	نیروی کار	تربیت نیروی	همگام بودن نظام آموزشی با توانمندسازی و خلاقیت
۲		خلاق	تحقق اقتصاد مقاومتی با تحویل نیروی خلاق
۱			تربیت متوازن نیروی انسانی مبتنی بر افزایش خلاقیت
۲		ارتباط بین نظریه	ارتباط بین اقتصاد جامعه با دانشگاه
۲		ها با دنیای	لزوم حذف شکاف تئوری و عمل
۲	تطابق با	واقعیت	نشر یادگیری مبتنی بر وظیفه عملیاتی جهت دانشجویان
۱	نیازهای		گرفتن بازخورد در زمینه‌ی کاربرد علم
۳	جامعه	پاسخگویی به نیاز	ارتباط سیاست‌گذاری با نیازهای جامعه
۳		جامعه	ایجاد رشته‌های جدید و کاربردی متناسب با نیاز جامعه
۲			آموزش جامعه‌نگر بر اساس شرایط اجتماع
۲	ثروت	تولید ایده	ایجاد اتاق فکر واقعی برای تولید ایده
۲	آفرینی		ترغیب دانشجویان به تشکیل گروه‌های کانونی

۳	عملیاتی کردن تکنیک اسکمپر برای ایده پردازی
۲	استفاده از نظرات دیگران و مشارکت اجتماعی
۲	ایجاد سودآوری اقتصادی جهت فعالیت های آموزشی
۱	احیای مجدد بخش خصوصی توانمند توسعه اقتصادی
۱	افزایش دانش در خصوص کالاهای صادرات محور

ادامه جدول ۲- مولفه های اصلی، فرعی و کدهای باز کارآفرینی اجتماعی در سیاست گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی

فرآوازی	مولفه اصلی	مولفه فرعی	کدهای باز
۱	ثروت	ارزش آفرینی	کوشش جهت توسعه دانش منتج به تولید ایده
۱	آفرینی		اهمیت پژوهشکده ها در ایجاد ارزش برای ایده ها
۳			جلوگیری از تبعیض در جامعه و داشتن عدالت محوری
۱			ارتباط صنعت و دانشگاه
۱		تجاری سازی	تجاری سازی برنامه های آموزشی و پژوهشی
۱		آموزش	سوق دادن دانشگاه به سمت کار و حرفه
۳	مهارت		لزوم وجود یک مرکز رشد در هر دانشگاه
۱	پروری		توجه به میزان تقاضاهای موجود در جامعه
۱		عملیاتی کردن	لزوم احیای نظام مهارتی در دانشگاه
۱		آموزش ها	تغییر نگرش مدرک گرایی به مهارت پروری
۱			لزوم گسترش سطح اشتغال با کاربردی کردن آموزش

در ادامه به منظور تبیین مدل، با توجه به روش تحلیل عاملی، کاهش متغیرها به عوامل اصلی و طبقه بندی متغیرها در دسته های مناسب و مشترک، از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. تحلیل عاملی تکنیکی است که به بررسی همبستگی درونی تعداد زیادی از متغیرها می پردازد و در نهایت آنها را در قالب عامل های عمومی محدودی دسته بندی و تبیین می

کند (Waleed, 2012). به منظور تحلیل عاملی اکتشافی برای مولفه های کارآفرینی اجتماعی، آزمون KMO و بارلت انجام گرفت. با توجه به این که نتایج آزمون KMO بین ۰,۵ تا ۰,۶۹ و آزمون بارلت نیز معنی دار است می توان نتیجه گرفت داده ها برای تحلیل عاملی مناسب است. نتایج آزمون KMO و بارلت در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳- آزمون KMO و بارلت

۰,۶۶۵	آزمون KMO
آزمون بارلت	
۱۷۸۲,۸۱۳	کای اسکوار
۰,۰۰۰	سطح معنی داری

در جدول ۴ مولفه هایی که مقدار ویژه بزرگ تر از یک دارند تا شماره ۵ نشان داده شده است که این نشان می دهد ۵ مولفه، ۶۶,۸۶ درصد از واریانس کل را تبیین می کنند. هر چه این مقدار به ۱۰۰ نزدیک تر باشد تفسیر تعداد عامل ها بهتر صورت می گیرد.

جدول ۴- واریانس تجمعی جهت تبیین مدل

مولفه	مقادیر ویژه اولیه			مجموع ضرائب عامل چرخش داده نشده			مجموع ضرائب عامل چرخش داده شده		
	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی
۱	۲۰,۱۵	۴۴,۷۸	۴۴,۷۸	۲۰,۱۵	۴۴,۷۸	۴۴,۷۸	۶,۷۳	۱۴,۹۶	۱۴,۹۶
۲	۳,۱۹	۷,۱۰	۵۱,۸۸	۳,۱۹	۷,۱۰	۵۱,۸۸	۶,۴۱	۱۴,۲۵	۲۹,۲۲
۳	۲,۷۹	۶,۲۰	۵۸,۰۹	۲,۷۹	۶,۲۰	۵۸,۰۹	۶,۰۸	۱۳,۵۲	۴۲,۷۴
۴	۲,۰۷	۴,۶۱	۶۲,۷۱	۲,۰۷	۴,۶۱	۶۲,۷۱	۵,۷۷	۱۲,۸۲	۵۵,۵۶
۵	۱,۸۶	۴,۱۴	۶۶,۸۶	۱,۸۶	۴,۱۴	۶۶,۸۶	۵,۰۸۳	۱۱,۲۹	۶۶,۸۶

همان طور که در جدول فوق نشان داده شده است ۵ عامل یا مولفه شناسایی شده است که که جمعا ۶۶,۸۶ درصد از واریانس را تبیین کرده است. حداقل تعداد عامل ها باید ۵۰ درصد از واریانس را تبیین کند.

نتایج تحلیل عاملی اکتشافی در پنج حیطه موثر در الگوی کارآفرینی اجتماعی نشان داد که گویه های شماره ۱۲، ۱۳، ۱۵، ۱۶، ۲۱، ۲۲، ۲۷، ۳۶، ۴۱ تا ۴۳، ۴۹ و ۵۰ بیشترین بارعاملی را در تبیین عامل اول یعنی آمایش سرزمین دارند که این گویه ها در پرسشنامه پژوهش در زیرمولفه های برنامه ریزی های بلندمدت، در نظر گرفتن عوامل طبیعی آمایش تحصیلی دسته بندی شده است. هم چنین گویه های شماره ۴ تا ۹ بیشترین بارعاملی را در تبیین عامل دوم یعنی تربیت نیروی کار دارند که این گویه ها در پرسشنامه پژوهش در زیرمولفه های نیروی انسانی کارآمد و تربیت نیروی خلاق دسته بندی شده است. هم چنین گویه های شماره ۱ تا ۳، ۲۸، ۲۹، ۳۹، ۴۰ بیشترین بارعاملی را در تبیین عامل سوم یعنی تطابق با نیازهای جامعه دارند که این گویه ها در پرسشنامه پژوهش در زیرمولفه های ارتباط بین نظریه ها با دنیای واقعیت و پاسخگویی به نیاز جامعه دسته بندی شده است. هم چنین گویه های شماره ۱۰، ۱۴، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۶، ۳۳، ۳۴، ۴۴، ۴۵ بیشترین بارعاملی را در تبیین عامل چهارم یعنی ثروت آفرینی دارند که این گویه ها در پرسشنامه پژوهش در زیرمولفه های ارتباط بین نظریه ها با دنیای واقعیت و پاسخگویی به نیاز جامعه دسته بندی شده است. هم چنین گویه های شماره ۱۱، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۳۰، ۳۱، ۳۷، ۳۸ بیشترین بارعاملی را در تبیین عامل چهارم یعنی ثروت آفرینی دارند که این گویه ها در پرسشنامه پژوهش در زیرمولفه های ارتباط بین نظریه ها با دنیای واقعیت و پاسخگویی به نیاز جامعه دسته بندی شده است. لازم به ذکر است که گویه های ۱۷، ۳۴ و ۳۵ به دلیل پایین بودن سهم اشتراک در تبیین واریانس متغییر آمایش سرزمین حذف شد. جدول ۵- نتایج حاصل از چرخش عامل ها به روش واریماکس را نشان می دهد.

جدول ۵- نتایج حاصل از چرخش عامل ها به روش واریماکس

گویه ها	مولفه های اصلی				
	آمایش سرزمین	تربیت نیروی کار	تطابق با نیازهای جامعه	ثروت آفرینی	مهارت پروری
			۰,۷۰۸		
			۰,۶۸۴		
			۰,۶۹۸		
		۰,۵۱۷			
		۰,۴۸۲			
		۰,۶۵۶			
		۰,۵۴۸			

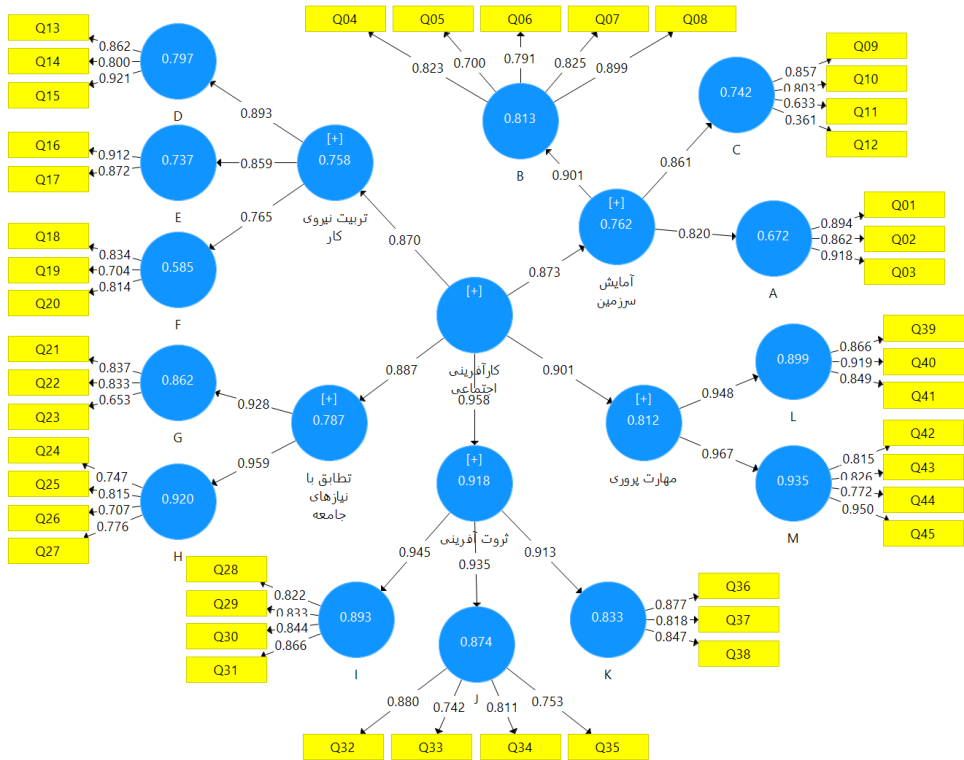
		۰,۸۴۷			
		۰,۵۲۴			
				۰,۳۱۴	
					۰,۷۵۸
	۰,۵۵۶				
	۰,۷۵۵				
				۰,۶۶۲	
	۰,۵۶۰				
	۰,۵۵۰				
				۰,۵۳۹	
				۰,۴۸۱	
				۰,۷۲۳	
	۰,۶۷۷				

ادامه جدول ۵- نتایج حاصل از چرخش عامل‌ها به روش واریماکس

گویه‌ها	مولفه‌های اصلی				
	آمایش سرزمین	تربیت نیروی کار	تطابق با نیازهای جامعه	ثروت آفرینی	مهارت پروری
	۰,۶۰۸				
					۰,۶۵۳
					۰,۵۸۳
					۰,۶۴۷
				۰,۴۷۷	
	۰,۵۵۸				
			۰,۸۲۲		
			۰,۷۰۷		
					۰,۵۳۹

					۰,۶۷۱
				۰,۴۳۸	
				۰,۴۶۲	
	۰,۶۴۶				
					۰,۵۱۰
					۰,۶۵۷
			۰,۷۲۸		
			۰,۷۵۶		
	۰,۴۷۶				
	۰,۷۶۳				
	۰,۵۸۷				
				۰,۴۳۸	
				۰,۳۲۳	
	۰,۷۸۵				
	۰,۸۲۰				

در ادامه به منظور اعتبار الگوی طراحی شده از تحلیل معادلات ساختاری و نرم افزار pls استفاده شده است. بر مبنای مدل پارادایمی مستخرج از تحلیل داده های کیفی و عوامل حاصل از تحلیل عاملی، مدل طراحی شد و روابط مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرها مشخص شد که در شکل ۲ نشان داده شده است.

شاخص های برازش نیز در جدول ۶ نشان داده شده است.

جدول ۶- شاخص های برازش مدل معادلات ساختاری پژوهش

نام شاخص	معیار	میزان کیفیت برازش
ضریب ریشه میانگین مربعات باقیمانده های استاندارد شده (SRMR)	کمتر از ۰,۰۸	۰,۰۳۹
شاخص نیکویی برازش (Gof)	بیشتر از ۰,۳۶	۰,۷۱۶

نتایج جدول فوق حاکی از آن است که تمامی شاخص ها در حد مطلوب گزارش شده است و مدل با داده ها برازش خوبی دارد. در ادامه ضرایب و معناداری الگوی کارآفرینی اجتماعی در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی نشان داده شده است. همچنین متغیرهای پیش بین ۶۸ درصد واریانس متغیرهای وابسته را تبیین کرده اند. جدول ۷- ضرایب و معناداری مدل کارآفرینی اجتماعی را نشان می دهد.

جدول ۷- ضرایب و معناداری مدل کارآفرینی اجتماعی

متغیر پیش بین	متغیر ملاک	نوع اثر	بتا استاندارد شده	آماره تی
آمایش سرزمین	مدل	کل	۰,۸۷۳	۲۹,۸۱۷
تربیت نیروی کار		کل	۰,۸۷۰	۳۲,۵۶
تطابق با نیازهای جامعه		کل	۰,۸۸۷	۹,۱۸
ثروت آفرینی		کل	۰,۹۵۸	۱۷,۳۵
مهارت پروری		کل	۰,۹۰۱	۹,۹۵۰

با توجه به جدول ۷ و بتا استاندارد شده و معناداری آماره تی که از ۱,۹۶ بیشتر است مولفه های مذکور در کارآفرینی اجتماعی تاثیر معناداری دارد.

۲) وضعیت کارآفرینی اجتماعی در سیاست گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی چه میزان است؟

برای پاسخ به این سؤال از آزمون تی- استودنت تک نمونه ای استفاده و آزمون شده است که کدام یک از عوامل شناسایی شده بالاتر از سطح متوسط (۳) قرار دارد. جدول ۸ نتایج آزمون تی استیودنت را نشان می دهد.

جدول ۸- نتایج آزمون تی برای وضعیت مولفه های کارآفرینی اجتماعی

مولفه	انحراف معیار	درجه آزادی	مقدار آماره	سطح معنی داری	آلفای کرونباخ
آمایش سرزمین	۰,۶۹	۱۸۹	-۲,۶۶۸	۰,۰۴۷	۰,۸۸۸
تربیت نیروی کار	۰,۶۸	۱۸۹	-۳,۳۴۸	۰,۰۰۱	۰,۸۵۰
تطابق با نیازهای جامعه	۰,۷۰	۱۸۹	-۶,۶۳۲	۰,۰۰۰	۰,۸۴۹
ثروت آفرینی	۰,۷۵	۱۸۹	-۹,۰۸۰	۰,۰۰۰	۰,۹۲۸
مهارت پروری	۰,۸۲	۱۸۹	-۶,۹۷۷	۰,۰۰۰	۰,۹۱۹

یافته‌ها نشان می‌دهد که مقدار آماره t استیودنت و P -value حاصله معنی‌دار هستند به عبارت دیگر کارآفرینی اجتماعی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، بالاتر از سطح متوسط (مطلوب) است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که سیاست‌گذاری نظام آموزش در دانشگاه آزاد اسلامی پیرامون کارآفرینی اجتماعی بایستی شکل گیرد. فراوانی کدهای بدست آمده در مصاحبه نشان داد که آمایش سرزمین، ۲۳ مرتبه، تربیت نیروی کار و مهارت‌پروری، ۱۰، تطابق با نیازهای جامعه، ۱۵، ثروت‌آفرینی، ۱۸ مرتبه در میان کدها تکرار شده است که نشان‌دهنده اهمیت آمایش سرزمین به منظور کسب بیشتر از منابع طبیعی در جهت تحقق بهینه کارآفرینی اجتماعی و تولید ثروت و رفاه اجتماعی بیشتر می‌باشد. نتایج پژوهش نشان داد که با برنامه‌ریزی بلندمدت درخصوص آمایش سرزمین می‌توان باعث افزایش ثروت و رفاه مردم جامعه و به تبع آن کاهش مشکلات اجتماعی چون بیکاری و بیکاری پنهان گردید. همچنین یکی از مولفه‌های بدست آمده در کارآفرینی اجتماعی، آمایش سرزمین می‌باشد که همسان با نتایج هولت و لیتل‌وود (Holt & Littlewood, 2018) می‌باشد که نشان‌دهنده کارآفرینی اجتماعی به عنوان مکانیسم حیاتی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار، به ویژه در دستیابی به اهداف زیست‌محیطی و اجتماعی شناخته شده است. هم‌چنین نتایج پژوهش نشان داد که سیاست‌گذاری در دانشگاه آزاد اسلامی در جهت ثروت‌آفرینی و مهارت‌پروری صورت می‌پذیرد طبق نظرات امیری و همکاران (Amiri & et al, 2002) می‌توان طیف وسیعی از مشکلات اجتماعی مانند بیکاری، نابرابری در دسترسی به خدمات، مراقبت‌های اجتماعی را از بین برد. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که یکی از مولفه‌های بدست آمده در کارآفرینی اجتماعی، ثروت‌آفرینی می‌باشد که همسان با نتایج داسین و همکاران (Dacin & et al, 2011) است که ادعا می‌کنند که کارآفرینی اجتماعی موفق، تا حد زیادی بستگی به تنوع پاسخ به نیازهای جامعه و در نهایت اطلاع‌رسانی درمورد سرمایه‌گذاری اجتماعی است که منجر به تولید ثروت می‌شود. از یافته‌ها می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که رشته‌های آموزشی در دانشگاه آزاد اسلامی بایستی مطابق با نیازهای جامعه باشد تا کارآفرینی اجتماعی بتواند بهتر در جامعه نمود پیدا کند. بعبارت دیگر تربیت کارآفرینان اجتماعی توسط دانشگاه، پاسخگویی به نیاز جامعه را با همکاری با سازمان‌ها برای جذب منابع در جهت تسهیل اجرای مأموریت اجتماعی شکل می‌دهد که این نتیجه‌گیری مطابق با نظر فلیکس گونزالز و همکاران (Félix González & et al, 2017) می‌باشد که کارآفرینی اجتماعی را در جهت حل مشکلات و معضلات اجتماعی می‌دانند. همچنین به

زعم ازمت و همکاران (Azmat & etal,2015) منابع اجتماعی و فرهنگی نقش مهمی در فعالیت های اجتماعی کارآفرینی ایفا می کنند. یعنی کارآفرینان اجتماعی، منابع را در تعامل با محیط سازمانی برای تحمیل تغییرات اجتماعی، استفاده می کنند. با توجه به موارد مذکور پیشنهادات ذیل به منظور ارتقای مدل سیاست گذاری در نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی و توجه بیشتر به مبحث کارآفرینی اجتماعی اشاره گردیده است. پیشنهاد می گردد که سیاست گذاران در حوزه ی نظام آموزش دانشگاه آزاد با اتخاذ رویکرد کل گرا، تمامی عوامل و شاخص های مربوط به مرحله شکل گیری را در نظر بگیرند. از آنجا که پویایی و حیات تحقیقات کارآفرینی اجتماعی در جریان ایده های جدید با در نظر گرفتن توسعه پایدار در ادبیات کارآفرینی شکل می گیرد پیشنهاد می گردد سیاست گذاران دانشگاه آزاد اسلامی، هنگام تدوین یک سیاست، عواملی چون مشکلات اجتماعی مانند بیکاری، محرومیت های اجتماعی، بی عدالتی در دسترسی به خدمات و مراقبت های اجتماعی را بیشتر از گذشته در نظر گیرند. از آنجا که مهم ترین هدف کارآفرینی اجتماعی توجه به یک انگیزه اجتماعی مانند بهبود انسجام اجتماعی، می باشد پیشنهاد می گردد با در اختیار قراردادن اطلاعات، دانش افراد جامعه نسبت به این مهم ارتقا یابد تا احساس مسوولیت همه ی افراد نسبت به آینده جامعه افزایش یابد. از آنجایی که عدم تطابق رشته های تحصیلی در دانشگاه و نیاز جامعه آسیب های جبران ناپذیری به آینده ی کشور وارد می نماید پیشنهاد می گردد نیازسنجی رشته ها قبل از آن که تدریس یک رشته ی آموزشی مصوب گردد، مورد توجه قرار گیرد.

Referencese

Amiri,Jafar; Soleimani Saeed and Abolqasemi Mahmoud. (2017). The Role of Open Data Policy Making on Policy Optimization in Iranian Higher Education System. Management Research in Iran, 22 (2): 103-124.[in Persian]

Arasti, Zahra ; Zarei, Hadi and Deyedour, Fatemeh.(2013). Investigating Regulatory Policies for Social Entrepreneurship Development with Adaptive approach,Entrepreneurship Development, Volume 6, Issue 2,p. 195-214

Arasti, Zahra and Maleki Karamabad, Mohammad Mehdi (2012). The Formal and Informal Institutional Factors Influencing Women's Entrepreneurial Social Entrepreneurial Activities, Women's Studies, Volume 12, Issue 1,P.97-118

Azmat, F., & Shahriar Ferdous, A. (2015). Understanding the Dynamics Between Social Entrepreneurship and Inclusive Growth in Subsistence Marketplaces. *Journal of Public Policy & Marketing*, 34(2), 252-271.

Becker, S., Kunze, C., Vancea, M., 2017. Community energy and social entrepreneurship: Addressing purpose, organization and embeddedness of renewable energy projects. *J. Clean. Prod.* 147, 25–36. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.01.048>

Behrangi, Mohammad Reza ;Tabatabai, Spring.(2010). Investigating the Relationship between Entrepreneurship and the Effectiveness of Girls' High School Principals in Kerman, *A New Approach in Educational Management*, 1(1), 86-65.[in Persian]

Bozhikin, I., Macke, J., & da Costa, L. F. (2019). The role of government and key non-state actors in social entrepreneurship: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 226, 730-747. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.076>. [in Persian]

Cherrier, Helene; Goswami ,Paromita and Ray , Subhasis.(2018). Social entrepreneurship: Creating value in the context of institutional complexity, *Journal of Business Research*, Volume 86, May 2018, Pages 245-258

Dacin, M. T., Dacin, P. A., & Tracey, P. (2011). Social Entrepreneurship: a critique and future directions. *Organ Sci.*, 22(5), 1203-1213. doi:10.1287/orsc.1100.0620

Danefard, Hassan ;Foroughi ,Mahshid and Salehi ,Ali.(2013). Promoting Entrepreneurship in Iran: An Analysis on the Role of Government. *Journal of Business Research*, 221, 262-242.[in Persian]

Drini, Mohammad & Namdar Joveimi Ehsan. (2018). Requirements and strategies for formulating and implementing privatization of higher education and making corrective suggestions for it. *Journal of Research in Educational Systems*, 12 (43): 216-185.

Facca-Miess, T. M., & Santos, N. J. C. (2014). Fostering fair and sustainable marketing for social entrepreneurs in the context of subsistence marketplaces. *Journal of Marketing Management*, 30(5-6), 501-518. doi:10.1080/0267257X.2014.884620

Félix González, M., Husted, B. W., & Aigner, D. J. (2017). Opportunity discovery and creation in social entrepreneurship: An exploratory study in Mexico. *Journal of Business Research*, 81, 212-220. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2016.10.032>

Hariri, Najla. (2006). *Principles and Methods of Qualitative Research*. Tehran: Islamic Azad University Press. [in Persian]

Hejazi, Assad; Naveh Abraham, Abdul Rahim; Behrangi, Mohammad Reza and Zeinabadi, Hassan Reza. (2015). Identifying Factors Influencing Entrepreneurship Education Development Plans in Iranian Higher Education System (A Framework for Implementation and Evaluation Planning), *New Approach in Educational Management*, 6 (1), 242-229.[in Persian]

Holt, D., Littlewood, D., 2015. Identifying, Mapping and Monitoring the Impact of Hybrid Firms'. *Calif Manage Review* 57 (3), 107-125. <https://doi.org/10.1525/cmr.2015.57.3.107>

Lundström, A., Vikström, P., Fink, M., Meuleman*, M., Głodek, P., Storey, D., & Kroksgård, A. (2017). Measuring the Costs and Coverage of SME and Entrepreneurship Policy: A Pioneering Study. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(4), 941–957. <http://doi.org/10.1111/etap.12037>

Neaz Azeri, Kiomars; Shad Behrang Ismail and Dolabi Majid Rabiei. (2011). Policy and public policy process in the education system. Qaemshahr: Mehr al-Nabi Publications.[in Persian]

O'Neil, A., & Ucbasaran, D. (2016). Balancing “what matters to me” with “what matters to them”: Exploring the legitimation process of environmental entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 31, 133–152

Sharifzadeh, Fattah, Haggi, Attieh Sadat and Hosseinpour, Davood and Mirmohammadi, Seyed Mohammad (2018). A Networked Approach to Entrepreneurial Policy, *Public Management Research*, : 27-7

Stephan, U., Uhlaner, L. M., Stride, C., 2015. Institutions and social entrepreneurship: the role of institutional voids, institutional support, and institutional configurations. *J Int Bus Stud*. 46 (3),308-331. <https://doi.org/10.1057/jibs.2014.38>

Tabatabai, Zahra; Oji Nejad, Ahmad Reza and Ghalatash, Abbas .(2015). The Relationship between Social Intelligence and Entrepreneurial Skills and Creativity of School Students in Shiraz, *A New Approach in Educational Management*, 6(1),344-323.[in Persian]

Urbano, D., toledano, N., & soriano, D. R. (2010). Analyzing Social Entrepreneurship from an Institutional Perspective: Evidence from. *Journal of Social Entrepreneurship*, 1(1), 54-69.

Waleed, Muhammad. (2012) "Factor Analysis Test and Software Testing" spss. Faculty of Literature, Zanjan University.